

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
KINEZIOLOŠKI FAKULTET
(studij za stjecanje visoke stručne spreme
i stručnog naziva: magistar kineziologije)

Hana Štern

Američki nogomet
(diplomski rad)

Mentor:
dr. sc. Tomislav Krističević

Zagreb, rujan 2017.

AMERIČKI NOGOMET

Sažetak

Američki nogomet trenutno je jedan od najpoznatijih i najpraćenijih sportova u Americi. Razvio se od ragbija u SAD-u krajem 19.st. Poznat je kao nasilan sport te poprilično zahtjevan za sportaše. Vremenom se proširio na Europu, pa tako i u Hrvatsku. U Hrvatskoj je, nažalost, malo poznat, praćen i igran. Hrvatska broji svega par klubova američkog nogometa o kojima će se pisati u ovom diplomskom radu. Cilj diplomskog rada je približiti povijest, pravila, razvoj i financiranje ovoga sporta ne samo u Americi i Europi već i kod nas u Hrvatskoj.

Ključne riječi: sport u SAD-u, bez kontaktni nogomet, hrvatski sport, ragbi, povijest

AMERICAN FOOTBALL

Summary

American football is now one of the most popular and most watched sport in America. It evolved from rugby in USA at the end of 19th century. It's been known as violent and pretty hard sport. In time, it expand in Europe and as well in Croatia. In Croatia it is, unfortunately, little known, watched and played. Croatia counts just a few american football teams that are going to be mentioned in this graduation thesis. The goal of this graduation thesis is to approximate the history, rules, development and financing of this sport not just in America and Europe but in Croatia also.

Key words: sport in USA, flag football, croatian sport, rugby, history

Sadržaj

1. UVOD	4
2. POVIJEST	5
3. PRAVILA	8
3.1. STRUKTURA SEZONE.....	16
4. SUPER BOWL.....	18
5. COLLEGE FOOTBALL.....	23
6. AMERIČKI NOGOMET U HRVATSKOJ.....	26
6.1. FLAG FOOTBALL.....	28
7. OPREMA ZA AMERIČKI NOGOMET	30
8. ZAKLJUČAK	33
9. LITERATURA.....	35

1. UVOD

Prvi put čujete za američki nogomet? Sigurno ne. Ovaj sport u Americi prati više od 30% stanovništva i svake godine ovaj postotak raste i uvjerljivo zadržava američki nogomet kao najgledaniji i najdraži sport Amerikanaca. Sveučilišni američki nogomet zauzeo je čak 3. mjesto po gledanosti kod Amerikanaca, a prate ga najčešće osobe koje su završile fakultet. Američki nogomet svrstan je među tri najteža sporta, što i ne čudi, obzirom da igrači moraju imati razvijene motoričke i funkcionalne sposobnosti na visokoj razini. Uz snagu, izdržljivost, agilnost, koordinaciju, eksplozivnost, brzinu i psihičku stabilnost, ovi sportaši moraju imati i dobru fizičku predispoziciju da bi konkurirali kao najbolji baš za određenu poziciju u postavi. Svaka igračka pozicija od sportaša iziskuje drugačiju fizičku predispoziciju i motoričke sposobnosti pa su tako i treninzi ovih sportaša specifični, nadasve zahtjevni i ne poznaju loše vremenske uvjete. Šanse od ozljeda tri puta su veće nego u kontaktnim borilačkim sportovima. U ovom sportu, godišnje se vrte milijarde dolara.

Da mnogi zanemaruju ove podatke, govori to da se američkim nogometom djeca počinju baviti već u najranijoj dobi, od svoje šeste godine života. Naravno, svi se nadaju da će moći barem jednom zaigrati sa svojim timom na Super Bowlu, a nema veće sreće ako ga i osvoje. Super Bowl se igra od 1967. godine i najgledaniji je sportski događaj u svijetu. Jedan jedini Super Bowl koji nije bio rasprodan je prvi koji se odigrao 15.1.1967. godine, a brojao je manje od 62.000 gledatelja.

Pošto je jedan od najpraćenijih sportova u Americi, nije čudo da se brzo proširio na Europu te tako došao u Hrvatsku. U Europi se radi o NFL Europa, a u Hrvatskoj je to HSAN (Hrvatski savez američkog nogometa). U Hrvatsku je američki nogomet stigao 2005. godine, a timovi su iz šest različitih gradova. Trajanje utakmice uvijek se produži na nekoliko sati, pa bilo da prate preko televizije ili gledaju uživo, gledatelji uvijek moraju odvojiti jedno popodne za praćenje svog omiljenog tima u borbi za pobjedu, a s dobrim prijateljima to se spaja u jedno odlično popodnevno druženje i navijanje. Da nije lagano pratiti svaku utakmicu pobrinula su se opširna pravila američkog nogometa koja su se i mijenjala kroz povijest. Sve o povijesti i pravilima opširnije će se pisati u idućim poglavljima.

2. POVIJEST

Kad se govori o korijenima američkog nogometa, postoji nekoliko različitih teorija. Prema jednoj, korijeni ovoga sporta sežu u 19. stoljeće u Engleskoj, dok je druga teza da se počeci ovoga sporta mogu pronaći već u antičkoj Grčkoj u kojoj je postojala igra u kojoj su igrači loptu nošenjem, bacanjem i ispucavanjem pomicali prema gol liniji.

Prvi zapisi o pojavi „nogometa“ u Europi sežu u 1623. godinu u Englesku. Tadašnji nogomet počeo se igrati na livadama te je izgubio elemente nošenja lopte i obaranja igrača postavši puno bliži modernom „europskom“ nogometu. S prvim doseljenicima iz Europe u Ameriku, specifično iz Engleske u Sjevernu Ameriku, prenose se i pojedine vrste nogometa te nastavljaju svoj razvoj. Od tog vremena možemo pratiti tri glavne struje razvoja nogometa: dvije u Engleskoj, iz kojih će se razviti ragbi i nogomet, te treća, u Sjevernoj Americi, iz koje će se i dalje pod utjecajem Engleske razviti američki i kanadski nogomet. (Marić,2015.)

(prema www.wikipedia.hr, 2016)

Američki nogomet razvio se od ragbija, a povijest seže još u davnu 1823. godinu. Paralelno se u Kanadi razvio i kanadski “football“ , koje se u pravilima razlikuje od američkog. Iako je prva profesionalna utakmica odigrana još 1895. godine u gradu Lotrobe u Pennsylvaniji, američki nogomet je tek sredinom 20. stoljeća počeo stjecati svoju današnju popularnost. Negdje 1960- ih godina, po broju gledanosti, uspio je premašiti do tada najpopularniji sport, baseball. Kada je jednom počeo stjecati svoju popularnost, danas ne postoji škola i fakultet na kojem se ovaj sport ne igra. Srednjoškolski timovi često predstavljaju ponos malih provincijskih gradove te se život u njima često vrti oko lokalnih utakmica.

Dobro poznat po zahtjevnosti i opasnosti, ovom sportu desetljećima su uvedena pravila kako bi se opasnost od ozljeda svela na minimum. Zbog toga su igrači opremljeni i sa zaštitnom opremom koja, srećom, postaje sve naprednija i kvalitetnija. Sport je ime dobio po veličini same lopte koja iznosi 1 foot (1 stopa) pa se naziva “football“. Zbog vertikalnih linija na igralištu, Amerikanci ga popularno nazivaj i gridiron football. U Europi je mnogo slučajeva krivog prijevoda ovog sporta, pa ga se zamijeni s nogometom s kojim nema nikakvih sličnosti ili se, u našim krajevima, uzima naziv ragbi koji je također pogrešan, jer iako su sličniji izgledom, pravila su potpuno drugačija.

Nakon što su studenti Princetona i Rutgersa odigrali prvu utakmicu sporta koji je tada najviše nalikovao na europski ragbi, zanimanje za njega proširilo se i na druga američka sveučilišta, ali i u druge društvene sfere.

Ocem američkog nogometa smatra se Walter Camp, koje je u tom razdoblju djelovao kao trener-igrač i uspješno u ovaj sport unio niz taktičkih inovacija i pravila koja će ga učiniti zanimljivijim i više američkim. Prva profesionalna liga osnovana je 1902. godine u saveznoj državi Ohio, a 1920. godine nastaje Američki profesionalni nogometni savez. Dvije godine kasnije savez mijenja ime u National Football League (NFL). Najveća je i najpopularnija liga ovog sporta u svijetu. Najveću popularnost stekla je u 60-ima kada se NFL spojio sa dotadašnjom konkurentskom ligom AFL (American Football League). (Marić, 2015.)

Trenutno u NFL-u postoje 32 momčadi koje su podijeljene u dvije konferencije: američku konferenciju američkog nogometa (American Football Conference – AFC) i nacionalnu konferenciju američkog nogometa (National Football Conference- NFC). Svaka konferencija je podijeljena na četiri divizije, a u svakoj diviziji igra po četiri momčadi. Divizije su: Sjeverna, Južna, Istočna i Zapadna. Divizije ne predstavljaju sam zemljopisni položaj momčadi već su posloženi prema rivalstvima.

Tijekom regularne sezone svaka momčad odigra 16 utakmica u razdoblju od 17 tjedana i to od rujna pa do siječnja. Na kraju regularne sezone, šest momčadi iz svake konferencije ulazi u doigravanje (eng. playoff). Dvije najbolje momčadi iz svake konferencije igraju na kraju doigravanja veliko finale američkog nogometa, poznato kao Super Bowl. Tjedan dana kasnije najbolji igrači NFL-a iz jedne i druge konferencije nalaze se na utakmici “svih zvijezda“ (All Stars utakmica) pod imenom Pro Bowl, koja se svake godine održava na Havajima. (www.wikipedia.hr, 2016.)

Vremenom, američki nogomet počeo se širiti van svojih granica. Za proboj američkog nogometa na Europu zaslužni su pripadnici američke vojske. Postojala je organizirana liga koja se igrala u svim europskim bazama. Smatra se da se prvo počeo širiti iz NATO baze u Italiji. Nedugo nakon toga odigrana je i prva europska utakmica između momčadi talijanskih gradova Piacenza i Legnano.

(prema Marić, 2015.)

U Njemačkoj je 1979. godine pokrenuta liga u američkom nogometu, a dvije godine kasnije odigrane su prve utakmice između NATO-a i nacionalnih timova. Zbog navedenog, upravo se Italiju i Njemačku smatra zemljama u kojima se prvi put u Europi počeo službeno igrati američki nogomet.

Nedugo nakon toga, 1982. godine, osnovana je AEF (American European Football Federation) u koju su pristupile Finska, Italija, Njemačka, Austrija i Francuska. U naredne tri godine, europskoj organizaciji i ligi su se pridružile i Nizozemska, Velika Britanija i Švicarska. Danas u Europi postoji puno više nacionalnih federacija američkog nogometa, a to su: švedska, finska, norveška, danska, njemačka, belgijska, nizozemska, francuska, švicarska, austrijska, španjolska, engleska, talijanska, ukrajinska, srpska i hrvatska. Sukladno tome, naziv krovne europske federacije izmijenio se u European Federation of American Football (EFAF). Američki je nogomet, između svih europskih zemalja, zasad najpopularniji u Njemačkoj. Ondje se ovim sportom bavi 23.000 igrača u više od 230 klubova.

Početak 1990-ih NFL je osnovao posebnu europsku ligu NFL Europa koja je ugašena 2007. godine kako bi se stavio veći fokus na populariziranje samog NFL-a u Europi. Razvojem ovog sporta u Europi, europski su klubovi povlačili sve veći broj američkih igrača u svoje redove. No, danas u većini europskih klubova postoji ograničenje o broju američkih igrača koji mogu biti u timu, odnosno istovremeno na terenu.

Primjerice, u većini je zemalja maksimalan broj američkih igrača u timu pet, dok je broj američkih igrača koji istovremeno mogu biti u igri ograničen na dva, a u Hrvatskoj na samo jednog igrača. Istovremeno, nema ograničenja po pitanju trenera s američkom putovnicom.

3. PRAVILA

Pravila američkog nogometa potječu još iz 1874. godine, kada je gostujuća momčad kanadskog sveučilišta Mc-Gill (iz Montreala) upoznala studente Harvarda s pravilima engleskog ragbija. Američkim studentima se ta igra toliko svidjela da su ju, uz izmjene, počeli predstavljati drugim sveučilištima u Americi.

Svaka akcija nosi nova uzbuđenja, a jedini mirni period je između dvije akcije kada timovi odlučuju što iduće igraju. Iako je ova igra vrlo kompleksna, naročito na profesionalnom nivou, osnovna pravila su dosta razumljiva.

OSNOVE

Svaki tim ima na raspolaganju 54 igrača od kojih za jednu utakmicu može prijaviti 45, a na samom terenu svaka ekipa smije imati samo 11 igrača. Tim koji ima loptu u posjedu predstavlja napadački tim (eng. offense) i njihov cilj je da trčanjem ili dodavanjem prenesu loptu preko protivničke gol linije, odnosno unesu je u protivničku "end" zonu (eng. end zone). Ukoliko iz četiri pokušaja napadački tim ne uspije prijeći 10 jardi, gubi posjed lopte. Drugi, odnosno obrambeni tim (eng. defense) nastoji zaustaviti napadački tim i natjerati ih da im prepusti posjed lopte. Kada napadački tim postigne pogodak ili izgubi loptu, uloge se mijenjaju.

TEREN

Dimenzije terena na kojem se igra američki nogomet slične su dimenzijama terena europskog nogometa. Dužina terena je 100 jardi (91.44m), a širina je 53 jarde (48.46m) Bijele oznake po rubovima terena (eng. yard markers) pomažu sucima, igračima i, naravno, publici u praćenju igre.

Najznačajniji dio terena svakako je "end" zona. "End" zona predstavlja polje od dodatnih 10 jardi i nalazi se na svakoj strani terena. To je prostor u kojem se osvajaju bodovi. Kada napadački tim unese loptu u "end" zonu, postiže se glavni pogodak u igri (eng. touch down). Podloga na kojoj se igra može biti zemljana s pravom ili umjetnom travom.

Slika 1. teren za američki nogomet (dreamstime, 2017.)

VRIJEME

Utakmica je podijeljena na četvrtine (eng. quarters), a svaka od njih traje 15 minuta. Pauza između prve dvije kao i između druge dvije četvrtine je 2 minute, dok je između druge i treće četvrtine 12 minuta. Pauza između druge i treće četvrtine je poluvrijeme (eng. half-time) u kojem igrači imaju 10 minuta više za odmor. Akcije između prve i druge, kao i treće i četvrte četvrtine, se ne prekidaju, tj. timovi nastavljaju tamo gdje su stali prije pauze. Kada je u pitanju poluvrijeme, tada treća četvrtina započinje izvođenjem početnog udarca (eng. kick-off) kao i na početku utakmice.

Napadački tim ima 25 sekundi za pripremu svake akcije (vrijeme od kada sudac da znak do trenutka početka izvođenja nove akcije). Vrijeme se zaustavlja svaki put kad igrač izađe izvan terena, u slučaju nedovršenog dodavanja i kada sudac dosudi prekršaj. Ako se utakmica završi neriješenim rezultatom u regularnom vremenu, igra se produžetak od 15 minuta (eng. overtime). U produžetku obje ekipe imaju pravo na jednu akciju koju započinju s 25 jardi od protivničke "end" zone. Ekipa koja postigne više bodova je pobjednik. U slučaju neriješenog rezultata igra se novi produžetak od 15 minuta i tako sve dok se ne dobije pobjednik. Posjed lopte na početku utakmice odlučuje se bacanjem novčića kao i na početku produžetka.

IGRAČI

Svaki tim ima tri međusobno nezavisne postave. Napadačku (eng. offense), obrambenu (eng. defence) i tim za posebne zadatke (eng. special team). Napadačka postava je u igri kada je tim u posjedu lopte, obrambena kada je protivnik u posjedu lopte, a poseban tim ulazi u igru u situacijama kada se izvode udarci nogom, kao što su ispucavanje (eng. punt), šut za tri poena (eng. field goal) i početni udarac (eng. kick-off).

NAPADAČKA POSTAVA (eng. offense)

Napadačka postava nalazi se na terenu kada je njezin tim u posjedu lopte. Od jedanaest igrača na terenu samo njih petorica imaju pravo biti u kontaktu s loptom, a to su: "quarterback", krilni igrači (wide receivers), "tight ends" i "running backs". "Quarterback" je mozak ekipe i od njega potiču sve akcije. Ostali igrači sačinjavaju napadačku liniju (eng. offensive line) čiji je zadatak da blokiraju obrambene igrače protivničke ekipe i tako zaštite svoje napadače, najprije "quarterbacka". Jednu napadačku postavu čine:

- centar, dodaje loptu "quarterbacku" (snap)
- "quarterback" organizira napad, dodaje loptu hvatačima ili je uručuje trkačima, a smije i sam trčati s loptom
- 2 beka (eng. guards) i 2 obarača (eng. tackles) koji blokiraju obranu i štite svoje napadače
- 2-4 krilna hvatača (eng. wide receivers) hvataju dodavanja i dalje osvajaju prostor trčanjem
- 1 ili 2 trkača (running backs) preuzimaju loptu i osvajaju prostor trčanjem
- 1 ili 2 "tight endsa" blokiraju obrambene igrače, a smiju i hvatati dodavanja

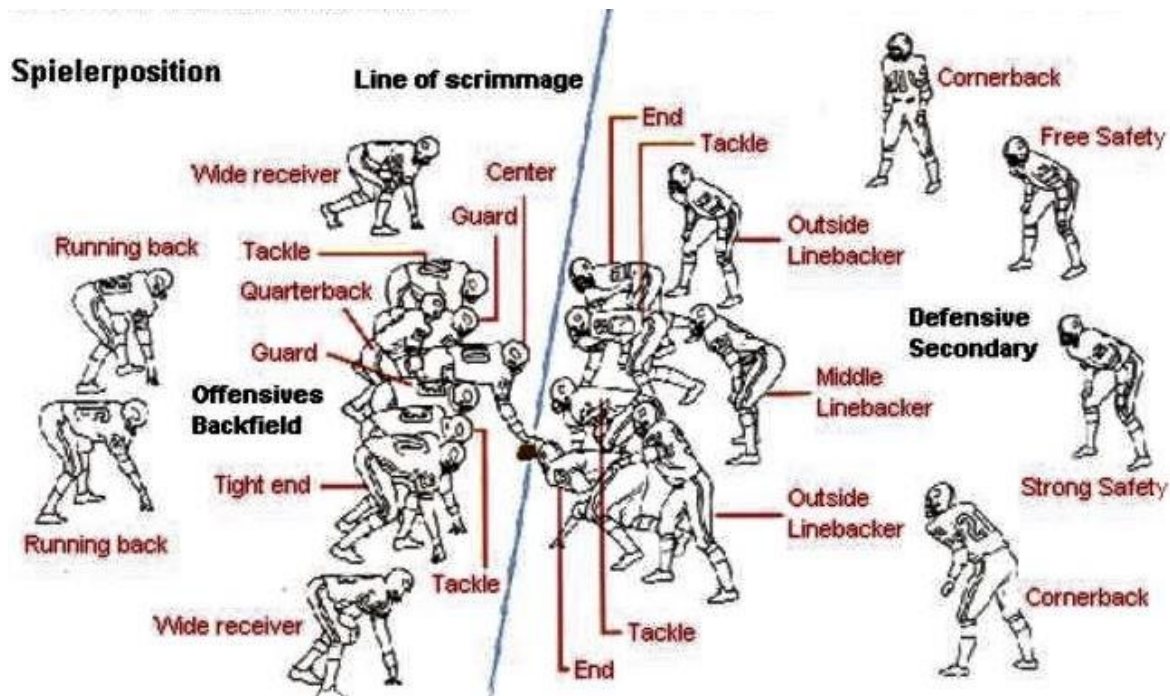
OBRAMBENA POSTAVA (eng. defense)

Zadatak obrambene postave je vrlo jasan. Zaustaviti osvajanje prostora napadačke ekipe i što prije uzeti posjed lopte. Obrambenu postavu čine:

- "linebackers" - pokušavaju spriječiti dodavanje i zaustavljaju trkače ili "quarterbacka" u osvajanju prostora sa loptom
- obrambena linija (eng. defensive line)- pokušavaju probiti napadačku liniju protivničke ekipe koja štiti "quarterbacka"

-“cornerbacks“ - brane dodavanja “quarterbacka“ s krilnim hvatačima i također pomažu u zaustavljanju trčanja

- “safety“ - ima istu zadaću kao i “cornerback“

Slika 2. lijevo napadačka postava, desno obrambena linija (Prezi, 2017.)

POČETNI UDARAC (eng. kick-off)

Utakmica započinje izvođenjem početnog udarca (eng. kick-off). Lopta se postavlja na postolje (eng. kicking tee) namijenjeno za to na liniju koja označava 35 jardi, polovinu terena obrambene ekipe. Određeni igrač iz obrambene ekipe (eng. placekicker) je šutira što dalje u protivnikovu polovinu. Određeni igrač iz posebnog tima napadačke ekipe (eng. kick return man) pokušava uhvatiti loptu i trčanjem osvojiti što više jardi. Mjesto na kojem zaustave ovoga igrača je mjesto s kojeg napadačka ekipa kreće u napad tj. seriju napadačkih akcija. Ukoliko je ispucana lopta uhvaćena u “end“ zoni napadačke ekipe, igrač koji je uhvatio loptu može zaustaviti igru tako što će jednim koljenom dotaknuti tlo u “end“ zoni i time označiti “touchback“. U tom slučaju napadačka ekipa započinje napad (eng. drive) s linije koja označava 20 jardi njihove polovine terena.

PRVI POKUŠAJ (eng. first down)

Napredak na terenu, odnosno igri, u američkom nogometu mjeri se u jardima. ("yard", "1 yard" = 91.44cm). Cilj napadačke ekipe je osvojiti što više jardi i tako se što više približiti protivničkoj "end" zoni. Na početku napada ekipa ima četiri pokušaja za osvajanje 10 jardi. Ukoliko ne uspiju iz četvrtog pokušaja, gube posjed lopte. U najvećem broju slučajeva napadačka ekipa koristi prva tri pokušaja za osvajanje novih 10 jardi, dok zadnji pokušaj koriste za ispucavanje (eng. punt), kako bi se početak napada protivničke ekipe što više udaljio od vlastite "end" zone.

KRETANJE LOPTE

Lopta se prenosi trčanjem ili bacanjem. Svaka akcija započinje izvođenjem "snepa" tj. dodavanjem lopte "quarterbacku" iz centra. Na liniji gdje je postavljena lopta (eng. line of scrimmage), koja predstavlja mjesto gdje je završila prethodna i započinje iduća akcija, "quarterback" glasno i u šiframa govori koja je iduća akcija te igraču ispred njega, centar, dodaje loptu kroz noge, a on je dalje može baciti, uručiti ili sam trčati s njom.

Slika 3. lopta za američki nogomet (amazon.de)

TRČANJE (eng. run)

Prvi način za osvajanje prostora je trčanje. "Quarterback" uručuje loptu trkaču koji pokušava trčeci s loptom u rukama osvojiti što više jardi. "Quarterback" također može osvajati prostor trčanjem.

DODAVANJE (eng. pass)

Drugi način za osvajanje prostora je dodavanje. U najvećem broju slučajeva dodavanje izvodi "quarterback", iako dodavanje može izvesti i neki drugi igrač, obično u cilju zbunjivanja protivničke obrane. U stvari, dodavanje može izvršiti bilo koji igrač napadačke ekipe sve dok se mjesto s kojega se izvodi dodavanje nalazi iza linije "scrimmage". Dodavanje je kompletno kada jedan od igrača napadačke ekipe, najčešće krilni hvatač, uhvati loptu prije nego ona dodirne tlo. Ukoliko lopta dodirne tlo prije nego ju bilo tko uhvati, to se naziva nekompletno dodavanje (eng. incomplete pass).

Igrač koji uhvati dodavanje ima pravo dalje osvajati prostor trčanjem dok ga ne zaustavi protivnička obrana. Dodavanje je dosta rizičnije od trčanja, jer lako može doći do presjecanja (eng. interception), ali se zato uspješnim dodavanjem lakše osvaja veći broj jardi nego trčanjem.

OBARANJE (eng. tackle)

Obaranje je jedan način zaustavljanja protivničkog napada i predstavlja hvatanje i obaranje protivničkog igrača koji nosi loptu. Igrač je oboren kada barem jednim koljenom dodirne tlo i akcija se tada prekida. U slučaju kada igrač koji nosi loptu izađe van terena, također dolazi do prekida akcije.

POLAGANJE - POENTIRANJE (eng. touchdown)

U američkom nogometu može se poentirati na četiri različita načina, pri čemu svaki način donosi različit broj bodova. "Touchdown" je glavni način za osvajanje bodova. Njegova je vrijednost 6 bodova, a može se postići na više načina: unošenjem lopte u protivničku end zonu, hvatanjem dodavanja u protivničkoj "end" zoni, hvatanjem ničije lopte (eng. fumble) u protivničkoj end zoni ili hvatanjem početnog udarca u protivničkoj "end" zoni ako lopta prije toga nije dotaknula tlo i nije bila dodirnutu od strane protivničkih igrača. Postignuto polaganje omogućava ekipi i pokušaj za osvajanjem dodatnih poena (eng. extra point).

DODATNI POEN (eng. extra point)

Neposredno nakon postignutog polaganja, lopta se postavlja na liniju koja označava 3 jarda od protivničke zone. Napadačka ekipa u tom slučaju ima dvije opcije. U najvećem broju slučajeva odlučuje se za osvajanjem dodatnog boda, pri čemu šuter napadačke ekipe treba pogoditi loptom kroz gol i tada napadačka ekipa osvaja još 1 bod.

Ovakav udarac još se naziva i "PAT" (eng. Point After Touchdown). Druga opcija je pretvaranje za 2 boda (eng. two point conversion), pri čemu napadačka ekipa treba unijeti loptu u end zonu protivničke ekipe na isti način kao i za polaganje. Ukoliko uspiju, osvajaju 2 boda.

ŠUT IZ POLJA (eng. field goal)

Ukoliko napadačka ekipa ne može postići polaganje, mogu pokušati poentirati šutem iz polja koji donosi 3 boda. Šut iz polja može se izvesti s bilo kojeg mjesta na terenu (najčešće u okviru 45 jardi protivničke polovine) i u bilo kojem trenutku utakmice. Da bi šut iz polja donio 3 boda, šuter mora pogoditi gol s mjesta s kojeg se šut izvodi.

"SAFETY"

Još jedan način za osvajanje bodova je "safety". Ukoliko je igrač napadačke ekipe uhvaćen s loptom u svojoj "end" zoni, protivnička ekipa osvaja 2 boda.

IZGUBLJENE LOPTE (eng. turnovers)

U prevelikoj želji da što prije stignu do protivničke end zone, igrači napadačke ekipe mogu napraviti par ključnih grešaka i tako prepustiti loptu protivničkoj ekipi. Lopta se može izgubiti na dva načina: ničija lopta i presječena lopta. U oba slučaja ekipa koja osvoji posjed lopte može nastaviti osvajati prostor do trenutka zaustavljanja od strane protivničke obrane.

NIČIJA LOPTA (eng. fumble)

Ukoliko igrač napadačke ekipe ispusti loptu ili mu ona bude izbijena iz ruku prije nego što barem jednim koljenom dotakne tlo, lopta postaje ničija i tada posjed lopte osvaja ekipa koja prva dođe do nje. Bilo koji igrač na terenu iz obje ekipe smije uhvatiti ničiju loptu.

PRESJEČENA LOPTA (eng. interception)

Agresivnom obranom obrambeni igrači mogu doći do lopte presjecanjem protivničkog dodavanja. U ovom slučaju, kao i kod kompletnog dodavanja, lopta mora biti uhvaćena prije nego što dodirne tlo. (www.nfl-fans-serbia.com, 2011.)

3.1. STRUKTURA SEZONE

PREDSEZONA

Početak kolovoza pa do početka rujna NFL timovi igraju po četiri prijateljske utakmice međusobno. Te utakmice nisu gledane koliko utakmice regularne sezone, ali su se pokazale jako korisnima kako bi treneri bez opterećenja isprobali mlade igrače, formacije i akcije te kako bi bolje pripremljeni ušli u regularnu sezonu.

REGULARNA SEZONA

U regularnoj sezoni svaki tim igra 16 utakmica kroz period od 17 tjedana. Tradicionalno se utakmice igraju svaku nedjelju, s iznimkom da se jedna utakmica igra u nedjelju navečer, a druga u ponedjeljak navečer (eng. monday night football). Zadnja tri tjedna u regularnoj sezoni utakmice se igraju i subotom.

Formula po kojoj se natječu klubovi u NFL-u tokom regularne sezone:

- Svaki tim igra protiv svakog tima u njegovoj diviziji po dva puta. Jednom kod kuće i jednom u gostima (6 utakmica).
- Svaki tim igra po jednu utakmicu protiv četiri tima iz drugih divizija u njegovoj konferenciji po trogodišnjem rotirajućem principu. Dvije utakmice kod kuće i dvije vani (4 utakmice).
- Svaki tim igra po jednu utakmicu protiv četiri tima iz drugih divizija u drugoj konferenciji po četverogodišnjem rotirajućem principu. Dvije utakmice kod kuće i dvije vani (4 utakmice).
- Svaki tim igra po dvije utakmice protiv dva tima u njegovoj konferenciji ovisno o dosadašnjim rezultatima sezone. Jednu utakmicu kod kuće i jednu vani.

Ova formula pokazala se vrlo korisnom, jer se njome očuvaju stara rivalstva dok se u isto vrijeme stvaraju i nova.

DOIGRAVANJE (eng. playoffs)

Poslije odigranih 17 tjedana regularne sezone, šest najboljih timova iz svake konferencije ulazi u doigravanje po slijedećem principu:

- Iz svake konferencije četiri prvaka divizije (timovi koji su imali najbolji omjer pobjeda i poraza unutar svoje divizije)
- Dodatna dva tima iz svake konferencije koja su uz četiri prvaka divizije imala najbolji omjer pobjeda i poraza

Nadalje, prva dva tima u svakoj konferenciji imaju jedan vikend slobodan dok za to vrijeme treći i šesti, odnosno četvrti i peti tim igraju po jednu eliminacijsku utakmicu u prvoj rundi doigravanja. Sljedeće utakmice igraju se upravo protiv tog pobjednika i timova koji su čekali. Protivnici ovise o plasiranju. Uvijek bolje plasirani tim igra protiv lošije plasiranog tima i uvijek se igra kod kuće bolje plasiranog tima.

Poslije tih utakmica ostaju u svakoj konferenciji po dva tima koji igraju međusobno finale konferencije, a pobjednici konferencija igraju Super Bowl na prije utvrđenom mjestu.

“DRAFT“

Kako bi NFL-u pristupili novi igrači s koledža, oni moraju doći na “draft“ . Moglo bi se reći da je “draft“ regrutacija novih mladih snaga u ligu. “Draft“ se održava svake godine tokom dva dana u travnju i u njemu sudjeluju svi timovi NFL-a. Tim koji je prošlu sezonu imao najgori učinak u ligi ima pravo na prvi izbor na “draftu“ , odnosno, može birati najbolje rangiranog mladog igrača.

Igrače potom biraju i drugi timovi redom od najslabijeg do najjačeg iz prošle sezone. Kada su svi timovi odabrali svog igrača, počinju iznova od najslabijeg tima, i tako sedam puta. Na kraju svaki tim izabere po sedam igrača. Prije samog “drafta“ pozicije na “draftu“ timovi mogu uzimati u obzir i kod tranzicije igrača. (www.wikipedia.hr. 2017.)

4. SUPER BOWL

Super Bowl je završnica doigravanja NFL lige američkog nogometa. Igraju je pobjednici konferencija. Super Bowl se održava svake godine i to na početku, a stadion se uvijek odredi unaprijed. Prvi Super Bowl odigran je 15. siječnja 1967. godine. U prvom Super Bowlu, Green Bay Packersi sa slavnim trenerom Vinceom Lombardijem i dodavačem Bart Starrom, pobijedili su Kansas City Chiefse 35-10. Iako su loše počeli, favoriti Packersi su u drugom poluvremenu napravili za Chiefse nedohvatljivu razliku od 21 poen.

Samo 61.946 ljudi gledalo je prvu utakmicu u Los Angeles Memorial Coliseum, što ovaj Super Bowl čini jedinim nerasprodanim. Do sada se odigrao 51 Super Bowl, a pobjednici jubilarnog pedesetog Super Bowla bili su Carolina Panthers. Idući se očekuje u veljači 2018. godine. Najveći broj puta na Super Bowlu su nastupili New England Patriotsi s devet nastupa, od toga su pet puta pobijedili, a četiri puta izgubili.

S istim brojem, osam, slijede Pittsburg Steelers, Dallas Cowboys i Denver Broncos s tim da su Pittsburg Steelersi odnijeli najviše pobjeda (6) i imali najmanje poraza (2). Čak pet timova nastupilo je na Super Bowlu samo jedanput, a to su: New Orleans Saints, New York Jetsi, Tampa Bay Buccaneersi, San Diego Chargersi i Tennessee Titansi s tim da Chargersi i Titansi u statistiku upisuju poraz.

Kako ne bi sve bilo tako lagano, postoje i četiri tima koja nisu uspjela izboriti niti jedan nastup na Super Bowlu, a to su: Cleveland Browns, Detroit Lions, Houston Texans i Jacksonville Jaguars. Najveći broj pobjeda osvojili su Pittsburg Steelersi (6), zatim s istim brojem pobjeda (5) slijede Dallas Cowboysi i San Francisco 49ersi i na trećem mjestu s 4 pobjede su Green Bay Packersi. (www.wikipedia.hr, 2017.)

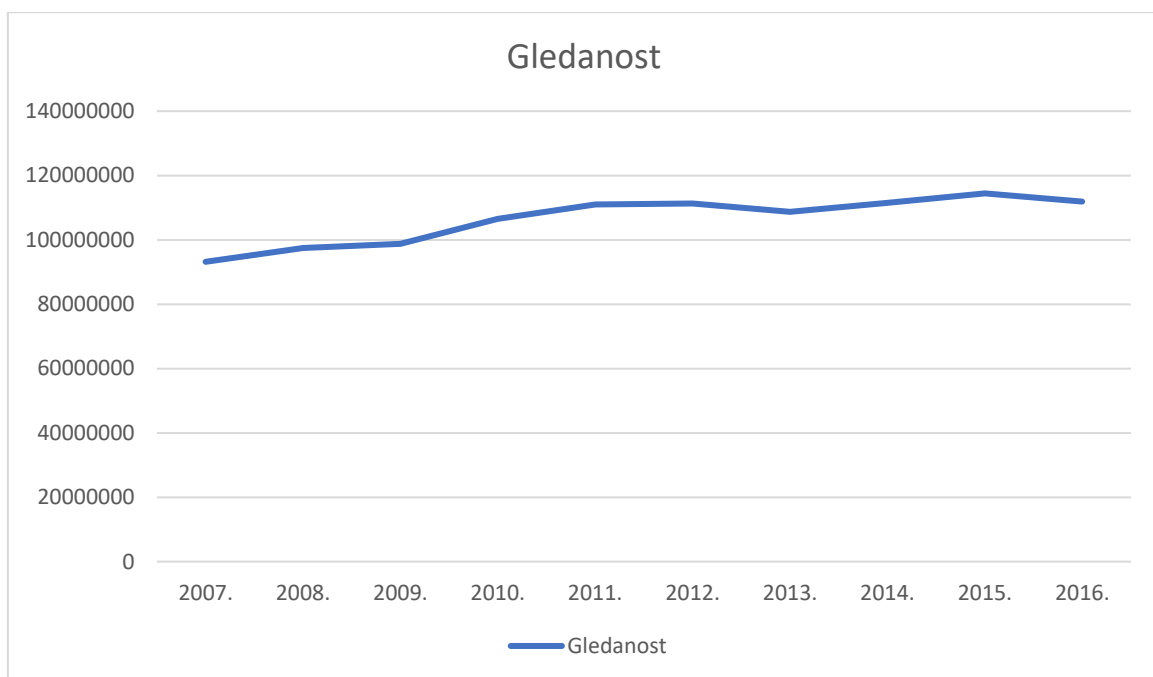
(prema www.vecernjak.hr, 2017.)

Osim što je najvažniji sportski događaj u Americi, Super Bowl redovito ima najveću televizijsku gledanost, a za marketinšku industriju to je najvažniji dan u godini. Prvi Super Bowl putem TV ekrana pratilo je 50 milijuna Amerikanaca. Od 2010. godine, prosječna tv gledanost redovito premašuje 100 milijuna gledatelja, a najveća je zabilježena 2015. godine, kada su New England Patriotsi pobijedili Seattle Seahawkse s 28-24 i tada je 114 milijuna i 442 tisuće Amerikanaca gledalo najvažniju utakmicu godine. Što se tiče marketinške industrije, reklamni stručnjaci znaju da ako dobro odrade posao da im je

zajamčeno mjesto u povijesti, a njihov rad ući će na top listu najboljih reklama svih vremena. Reklamni prostor za vrijeme trajanja Super Bowla je najskuplji na svijetu te tako ove godine za 30 sekundi televizijske reklame morate platiti 5 milijuna dolara, što je pola milijuna dolara skuplje nego prošle godine.

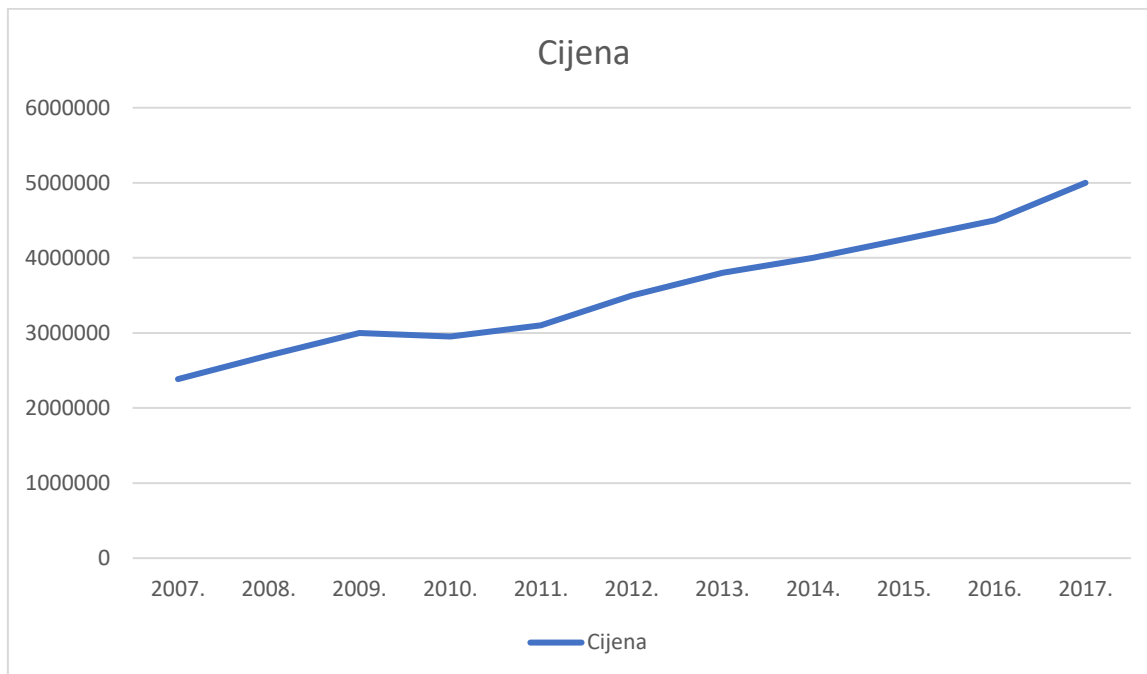
U vrijeme prvog Super Bowla, 30 sekundi reklamnog prostora koštalo je 37.500 dolara, da bi deset godina kasnije iznosio 125.000 dolara. U razdoblju od 1980. do 1995. godine cijena reklama je porasla za pet puta, s 222 tisuće dolara na milijun i 150 tisuća. Također, 1995. godine cijena je po prvi puta prešla granicu od milijun dolara.

Prosječna TV gledanost u posljednjih 10 godina:

Graf 1. Gledanost Super Bowla preko TV ekrana

Pregled cijena za 30 sekundi reklamnog prostora u dolarima:

Graf 2. Cijena reklama izražena u milijunima dolara

Posljednji Super Bowl osvojio je tim koji je vodio američki Hrvat Bill Belichick, nakon što su pred 73.000 gledatelja na stadionu u produžetku ostvarili polaganje za 6 bodova.

(prema www.novolist.hr, 2017.)

Patriotsima je ovo bio rekordni deveti nastup u finalu, od čeka su čak sedam puta u finale stigli u 21. stoljeću. Billova momčad do naslova je došla nakon najvećeg preokreta u povijesti Super Bowla, jer je Atlanta sredinom treće četvrtine vodila 28-3.

Niti jedna momčad u povijesti Super Bowla nikada nije okrenula 20 poena zaostatka. Nije ni 15, a ni 10. No niti jedna momčad osim Patriotsa nije u ekipi imala Bradyja. Što su on i trener napravili nadilazi sve ikada viđeno u povijesti finala NFL-a. Niti jedan trener u povijesti nije osvojio pet naslova prvaka, kao niti jedan “quarterback“ .

Također još niti jedan “quarterback“ u finalu nije bacio 466 jardi dodavanjem, kompletirao 43 od 62 dodavanja i u karijeri dobio četiri nagrade MVP-a (najkorisnijeg igrača utakmice).

Stručnjak hrvatskih korijena već sad je najuspješniji trener u povijesti NFL-a po broju pobjeda u doigravanju kojih je čak 26, drugi je Tom Lanrby s 20.

Ovo mu je bio rekordni sedmi put da vodi momčad u finale i postao rekorder s pet naslova prvaka, a iza njega, s četiri naslova, nalazi se Chuck Noll, koji je 70-ih vodio Pittsburg Steelerse.

U sezoni 2007./08. vodio je Patriotse do još jednog rekorda, ligaški dio sezone osvojili su bez poraza s omjerom 16-0. Patriotsi su tada postali prva momčad NFL-a, nakon Miamijske, koja je sezonu završila bez poraza.

Uspješni Bill Belichick druga je generacija američkih Hrvata. Njegov djed zvao se Ivan Biličić i živio je u Karlovcu, a u Sjedinjene Američke Države doselio se krajem 19. stoljeća.

Slika 4. trofej koji osvajaju pobjednici Super Bowla (keywordteam.net)

5. COLLEGE FOOTBALL

(prema en.wikipedia.org, 2017.)

“College football“ je američki nogomet koji igraju studenti na fakultetima i vojnim akademijama. Američki nogomet svoju popularnost stekao je upravo preko “college footballa“. Američki nogomet na fakultetima smatra se “drugim kotačem“ američkog nogometa u Sjedinjenim Američkim Državama. Jednu je razinu iznad srednjoškolskog nogometa, a isto tako je jednu razinu ispod profesionalnog američkog nogometa.

Dokazivanje upravo na tim utakmicama fakulteta, omogućuje sportašima da ih netko primjeti i da krenu putem profesionalnog igrača američkog nogometa. Da bi igrači mogli biti izabrani na draftu, moraju minimalno tri godine igrati američki nogomet na fakultetu. Draft se održava svake godine u proljeće.

Čak i nakon nastanka profesionalne nogometne lige (NFL), američki nogomet na fakultetima ostaje izrazito popularan u SAD-u. Za razliku od profesionalnih sportaša, fakulteti ne isplaćuju plaće svojim sportašima, već pružaju naknade kao što su stipendije za sportaše u koju spada plaćanje školarine, stanovanje i potrebne knjige.

Neke od prvih igara imale su mnogo zajedničkog s tradicionalnim “mafijaškim nogometom“ u Engleskoj. Igre su uglavnom ostale neorganizirane sve do 19. stoljeća, kada se počinju igrati unutar kampusa na fakultetima.

Svaka škola igrala je svoju verziju nogometa. Na Princetonu su početkom 1820. godine igrali igru koja se zvala “ballown“, dok je tradicija na Harvardu bila poznata pod nazivom “Bloody Monday“ (Krvavi ponedjeljak) koji je započeo 1827. godine, a sastojao se od masovne igre između brućoša i starijih studenata. Godine 1860. odlučeno je da se “Bloody Monday“ više ne igra.

Sveučilište Dartmouth igrao je svoju verziju nazvanu “Old division football“, čija su pravila prvi puta objavljena tek 1871. godine iako datiraju još iz 1830-ih. Sve ove i druge igre, dijelile su određene zajednice. Igre su uglavnom ostale “mafijaškog“ stila sa velikim brojem igrača koji pokušava napredovati s loptom prema cilju, na bilo koji nužni način. Pravila su bila jednostavna, a nasilje i ozlijede česte.

Nasilje na ovakvim vrstama igara dovelo je do rasprostranjenih prosvjeda i odluke da ih ukinu. Tako je sveučilište Yale, pod pritiskom grada New Havena, zabranio igranje ovakvih oblika nogometa 1860. godine.

Pravila američkog nogometa na fakultetima u nekim segmentima razlikuju se od NFL-ovih pravila. Prva razlika je vrijeme trajanja utakmice, te se tako radi o dva poluvremena u igri na fakultetima. Dodavanje u "college footballu" je ispravno ukoliko je jedno stopalo hvatača unutar terena u trenutku kada je ulovio loptu, dok u NFL-u trebaju biti oba stopala unutar terena.

Vrijeme u NFL-u nužno ne mora biti zaustavljeno nakon "first downa", ali pravila fakultetskog nogometa propisuju zaustavljanje vremena nakon što ekipa koja je u napadu postigne "first down" i sve dok ne krene idući napad tj. kada sudac kaže da je lopta spremna za igru.

Prema NCAA pravilima, utakmica još uvijek može završiti neriješeno. Ako je igra zaustavljena zbog vremenskih nepogoda, obično je to drugo poluvrijeme ili pred kraj i ne može se nastaviti, utakmica završava neriješenim rezultatom. Upozorenje za dvije minute prije kraja poluvremena ili kraja utakmice se na "college footballu" ne koristi, osim u slučaju kada ne radi sat za vrijeme ili se isti ne koristi.

Prvu utakmicu između sveučilišta odigrali su Rutgers University protiv Princeton Universitya 6.11.1869. godine. Igrala se okruglom loptom, kao i sve ranije utakmice koristio se skup pravila koje je predložio kapetan Rutgersa, William J. Leggett, temeljena na prvom skupu pravila nogometnog saveza koja su učenici pokušali ujediniti i stvoriti standardizirani skup pravila za igru nogometa koja bi bila slična američkoj igri koja će se razviti u narednim desetljećima. Treće sveučilište koje okuplja svoj tim za igru je Columbia University i 12.11.1870. godine igra protiv Rutgersa te upisuje svoj prvi poraz.

Do 1873. godine, studenti sveučilišta napravili su značajne napore kako bi standardizirali svoju igru. Timovi su smanjeni s 25 na 20 igrača, jedini način da se postigne pogodak je još uvijek šut lopte kroz gol suparničkog tima, a igra se odvijala u dva poluvremena po 45 minuta na terenu od 140 jardi dužine i 70 jardi širine.

Danas gotovo da ne postoji sveučilište na kojem se ne igra američki nogomet i ne nudi stipendija za sportaše. Među 25 najboljih fakulteta na kojima se igra američki

nogomet nalaze se: Ohio State University, University of Notre Dame, University of Alabama, University of Southern California, University of Oklahoma, University of Michigan, University of Texas i drugi.

Svaki od ovih sveučilišta, naravno, ima svoj stadion na kojem se održavaju utakmice, a kapaciteti su od 80.000 pa i do preko 100.000 gledatelja. Po gledanosti, “college football“ zauzeo je treće mjesto u Americi, a ponekad je praćeniji nego neke NFL-ove utakmice.

6. AMERIČKI NOGOMET U HRVATSKOJ

Hrvatski savez američkog nogometa (HSAN) nacionalni je sportski savez u Republici Hrvatskoj, privremeni član Hrvatskog olimpijskog odbora te član "IFAF-a" (International Federation of American Football).

Ciljana publika HSAN-a su građani Republike Hrvatske koji imaju interes za američki nogomet. HSAN je osnovan u cilju promicanja, razvoja i unaprijeđenja svih oblika sporta američkog nogometa u Hrvatskoj, radi postizanja vrhunskih sportskih rezultata u navedenoj sportskoj grani te ostvarivanja zajedničkih interesa udruženih članica.

U Hrvatskoj se američki nogomet pojavljuje 2005. godine kada je osnovan prvi hrvatski tim u povijesti ovoga sporta: Zagreb Thunder. Tijekom 2006. godine, Thunder je počeo igrati prijateljske utakmice da bi 2008. godine već sudjelovao u CEFL ligi (Central European Football League). Hrvatski savez američkog nogometa osnovan je 2008. godine, a 2010. godine održano je prvo prvenstvo Hrvatske u "tackle" verziji američkog nogometa. (www.wikipedia.hr, 2016.)

Hrvatskih klubova američkog nogometa nema toliko puno, a dolaze iz svega par gradova. U vrijeme kada je američki nogomet bio na vrhuncu u Hrvatskoj brojalo se 15 timova, neki od njih nastupali su samo u "flag footballu", a to su: Zagreb Thunder, Zagreb Raidersi, Zagreb Capitalsi, Zagreb Patriotsi, Velika Gorica Buffaloesi, Sveta Nedjelja Vikingsi, Split Sea Wolvesi, Bjelovar Greenhornsi, Osijek Cannonsi, Cibale Centurion Vinkovci, Ogulin Knightsi, Slavonski Brod Guardiansi, Tetoburgium Pitbulls Dalj i Dubrovnik Sharksi.

Nisu svi bili dugog vijeka pa se njihov broj smanjio, a Zagreb Raidersi odlučili su se na spajanje sa Zagreb Patriotsima nastupajući svi zajedno pod upravo tim imenom i udruženim snagama.

Američki nogomet u Hrvatskoj 2012. godine polako, ali sigurno počinje prerastati iz amaterskog u poluprofesionalni sport. Daleko je još od profesionalnog sporta, ali mladi igrači u Hrvatskoj odlučni su u tome da naprave sve što je u njihovoj moći za promociju i širenje ovoga sporta. Tako je početkom veljače HSAN dobio novo vodstvo. Za predsjednika je izabran bivši igrač Zagreb Thundera Dejan Cepetić.

Predsjedništvo se izmijenilo i proširilo kako bi se povećala učinkovitost saveza i smanjio pritisak na članove predsjedništva. Naime, sve funkcije u savezu vrše se na dobrovoljnoj i volonterskoj bazi pa učinak uvelike ovisi o slobodnom vremenu pojedinca. Kroz tiskane i internetske medije pokušala se skrenuti pozornost na američki nogomet u Hrvatskoj. Financijska slika američkog nogometa u Hrvatskoj daleko je drugačija od one u Americi, pa su tako pokrenute ideje o osiguravanju terena na kojem će se odigravati sve utakmice neovisno koji klub trenutno igra te smanjiti troškove utakmica ugovaranjem zajedničkog prijevoznika za sve klubove. (Čizmić, 2012.)

Glavno i najzaslužnije ime za prodor američkog nogometa u Hrvatsku je Valerio Zannotti čije ime i prezime govori da ima talijansku putovnicu, a koji je stjecajem okolnosti u Hrvatsku preselio 2003. godine. Ovim sportom bavi se preko 20 godina, a u svojoj karijeri prošao je 10-ak talijanskih klubova te dva kluba u susjednoj Sloveniji i u Srbiji. Dolaskom u Zagreb htio je američki nogomet približiti Hrvatima.

“ Dao sam veliki, možda čak i presudni, doprinos u formiranju prvog kluba u Hrvatskoj, Zagreb Thunder, ali nije mi se svidjelo kako su radili ljudi koji su preuzeli vodstvo kluba, pa sam 2007. godine napustio Thunderse“- izjavio je Zannotti, koji kaže kako je želja da napravi nešto za taj sport u Zagrebu, bila jača od njega. Tako je u jesen 2008. godine Zannotti s Davorom Tončom zajednički počeo razmišljati o novom projektu, o Zagreb Raidersima.

“Prvi treninzi ovog tima počeli su sa samo 4 čovjeka na treninzima u Maksimiru, a godinu nakon sele na terene u Vrapče i postaju 10 puta brojniji. Prva ideja bila je da se okupe ljudi na terenu te da ih se podučiti američkom nogometu, jer sastaviti pravi klub bilo je malo komplicirano. Uz naš rad, pomazila nas je i sreća, pa smo u relativno kratkom vremenskom roku skupili veliki broj igrača te jednostavno više nismo imali izbora i krenuli smo s osnivanjem kluba.“

“Tada su jedina dva kluba, koja su se bavila američkim nogometom, ne “flag footballom“, bili Zagreb Thundersi i Zagreb Raidersi, čija kvaliteta nije bila na visokoj razini, jer su oba projekta krenula od nule, a za dobivanje kompletnog igrača potrebno je i do 5 godina“ - priznaje Valerio. (Jandrašek, 2010.)

6.1. FLAG FOOTBALL

(prema hsan, 2016.)

“Flag“ football predstavlja beskontaktnu verziju američkog nogometa koja je po pravilima vrlo slična izvornom američkom nogometu. Zbog opasnih ozljeda koje se događaju u američkom nogometu, napravljena je blaža verzija ovog sporta. U beskontaktnom američkom nogometu igrači ne nose opremu već oko struka imaju remen sa zastavicama.

Blokiranje i obaranje igrača nije dozvoljeno, a da bi se protivnika s loptom u napadu oborilo, mora mu se skinuti zastavica koja visi na remenu ili remen. S obzirom da je broj igrača u “flagu“ manji, manji je i teren za igru. Teren je širok 20 jardi, a dužina iznosi 60 jardi. “Flag football“ se vremenom sve više razvijao pa su i pravila počela odstupati od onih prvih te se tako na terenu može nalaziti od četiri do devet igrača, a prvenstveno se radi o pet igrača. Za razliku od “tackle footballa“, u “flagu“ je svim igračima dopušteno hvatanje lopte, pa je tako centar, kao jedini linijaš, dozvoljeni hvatač.

Trajanje utakmice je 20 minuta po poluvremenu, a zamjene igrača su neograničene. Prvenstvo Hrvatske u ovom sportu održava se od 2009. godine, a premijerni prvaci te godine postali su bjelovarski Greenhornsi. Prvotni naziv bio je “Hrvatska liga flag footballa“, a ime je promijenjeno 2015. godine u “Hrvatsku flag football ligu“ (HFFL).

“Flag football“ pokazao se kao izvrstan sport za mlađe dobne kategorije upravo zbog blažeg i sigurnijeg oblika igre, a predstavlja izuzetno dobre temelje za sve koji se eventualno odluče kasnije za pravi američki nogomet. U počecima nisu svi klubovi bili zainteresirani za igranje “Flag footballa“ pa je na početku bilo četiri kluba koja su igrala ovu inačicu američkog nogometa. Kasnije je taj broj narastao na osam, a broj zainteresiranih za ovaj sport i dalje raste.

HFFL u sezoni 2015. godine predstavlja novi sustav natjecanja. Po prvi puta klubovi su podijeljeni u dvije skupine po četiri kluba. Utakmice su se igrale kroz osam turnira i na kraju završni turnir s četiri najbolja kluba. Prije završnog turnira, svaki klub mora nastupiti na četiri turnira, te odigrati po trinaest utakmica. Unutar skupina igra se trokružnim bod sistemom, a između skupina jednokružnim bod sistemom.

Na završnom turniru, koji organizira vodeća momčad nakon osam turnira, očekuju se dva polufinalna susreta, borba za treće mjesto i, naravno, veliko finale.

Prvi puta u povijesti u Hrvatskoj se okuplja reprezentacija u “flag footballu“ kako bi sudjelovali na međunarodnom turniru “Bakan Bowl“ u Samoboru. “Balkan Bowl“ održavao se u listopadu 2016. godine, a organizirao ga je srpski savez američkog nogometa. Hrvatska je na “Balkan Bowlu“ nastupila sa seniorskom “flag“ reprezentacijom, čijih je dosta igrača poteklo iz juniorskih pogona hrvatskih klubova.

Za složiti reprezentativni kadar, hrvatski savez američkog nogometa imao je zadovoljstvo izabrati dva izbornika te četrnaest igrača iz gotovo većine Hrvatskih klubova. (dnevnik.hr, 2016.)

Slika 5. “Flag football“ (zvono.eu)

7. OPREMA ZA AMERIČKI NOGOMET

(prema en.wikipedia.org, 2017.)

Kao što se već spominjalo, američki nogomet izrazito je nasilan sport s puno kontakata i jakih udaraca te je zato potrebna i kvalitetna oprema koja će to ublažiti i smanjiti šanse za neke veće ozljede. Oprema koju igrači nose na tijelu tijekom igre je kaciga, štitnici za ramena i prsni koš na kojem se nalazi gornji dio dresa, rukavice, kopačke i kompresijske hlače sa ili bez štitnika.

KACIGA (“HELMET“)

Kaciga profesionalnih sportaša sastoji se od nekoliko dijelova, a to su: vanjski dio kacige, štitnika za bradu, štitnik za lice te štitnik za zube. Neki igrači na kacigama imaju i zaštitno staklo za oči.

Vanjski dio kacige napravljen je od čvrste plastike, a unutar nje nalazi se debela spužva te jastučići koji se mogu pumpati zrakom za još bolju prilagodbu glavi svakoga igrača.

Štitnik za lice čine metalne šipke koje se nalaze ispred vanjskog dijela kacige, a ovisno o poziciji igrača, može ih biti više ili manje. Pozicije koje zahtjevaju da igrač ima veću preglednost, logično, imaju manji broj šipki.

Uvijek su u bojama tima sa zalijepljenim logom. Kacige su obavezne na svakoj razini igre, osim kod bez kontaktnog američkog nogometa tj. “college footballa“.

ŠTITNIK ZA RAMENA I PRSNI KOŠ (“SHOULDER PADS“)

Štitnik za ramena i prsni koš izvana je napravljen od čvrste plastike, a iznutra od pjene koja ublažava udarce. Štitnici pokrivaju ramena, prsa i područje rebara.

Svakom igraču uzimaju se mjere za štitnike i mjeri se širina ramena i dužina na strani leđa te se dodaje nešto manje od 2cm viška.

Štitnici za gornji dio tijela imaju dvostruku zadaću. Ublažavaju udarce i šire ih kroz veći jastučić koji je ujedno napravljen da regulira tjelesnu temperaturu igrača tijekom igre i treninga te štiti od ozljeda.

DRES (“JERSEY“)

Glavna svrha dresa i broja na njemu je raspoznavanje igrača na terenu i naravno dres je uvijek u bojama tima. Prednja i stražnja strana dresa napravljena je od najlona kako bi suparničkim igračima bilo što teže uhvatiti drugog igrača za dres, dok su bočne strane čvrste i oko rukava imaju gumicu kako bi dres bio što više uz tijelo.

Što je dres više uz tijelo to je igračima teže da ima posluži kao poluga za povlačenje igrača na tlo. Svaki dres ima produžetke na kraju koji se omotaju sprijeda prema natrag kako bi dres ostao u hlačama. Svaki igrač odlučuje koji će od tih dodataka koristiti, a uvijek imaju posebne dresove za treninge i posebne za utakmice.

HLAČE (“TIGHTS“)

Hlače su također napravljene od najlona te od mreže za posebno vruće dane i imaju u sebi elastina kako bi bile što uže na tijelu i dobro držale. Kako i gronji dio dresa, tako i hlače, u bojama su tima. U svakim hlačama nalaze se i četiri posebna džepića u kojima se nalaze po dva štitnika za noge i dva za koljena.

Štitnici se stavljaju u džepiće prije nego se hlače obuku. Hlače se pričvršćuju pojansom, ponekad s tradicionalnim metalnim kopčama ili više metalnih prstenova.

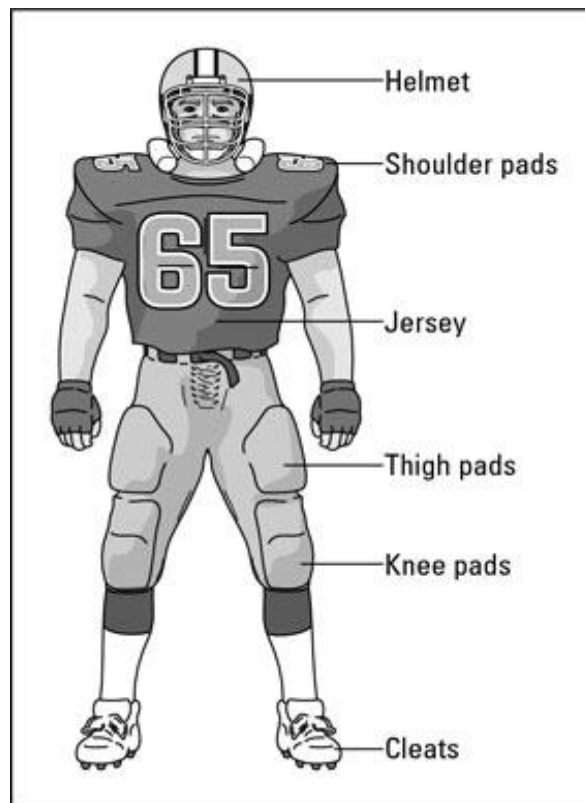
TENISICE- KOPAČKE (“CLEATS“)

Slično kao i za europski nogomet, kopačke za američki nogomet sadrže šiljke na potplatama koje su napravljene za igru na travi. Neke kopačke imaju zamijenjive šiljke koji se mogu pričvrstiti u specifične rupe na potplatama. Veličina šiljaka je promjenjiva, pa su tako duži šiljci bolji kada se igra na mokroj i skliskoj travi, dok kraći omogućavaju veću brzinu na suhoj podlozi.

RUKAVICE (“GLOVES“)

Mnogi hvatači u igri koriste rukavice koje imaju ljepljivu gumu na strani dlana radi boljeg i lakšeg hvatanja lopte, odnosno da smanje šansu ispadanja lopte prilikom hvatanja. Takve rukavice nazivaju se taktičke rukavice. Korištenje sprejeva s ljepljivom supstancom ilegalno je od 1980. godine.

Linijski igrači također nose rukavice. Njihove rukavice su nešto drugačije i na sebi imaju debelu spužvu kako bi se prsti što bolje zaštitili dok pokušavaju izgurati drugog linijskog igrača. Ponekad prsti linijaša završe u štitniku za lice, između metalnih šipki drugog igrača, stoga rukavice igrača na liniji moraju biti dobro obložene spužvom da ne dođe do lomova prstiju. Igračima nije dozvoljeno stavljanje gelova ili ljepljivih sprejeva, bilo koje vrste, na rukavice.

Slika 6. Zaštitna oprema za američki nogomet (dummies.com,2017.)

8. ZAKLJUČAK

Američki nogomet seže mnogo dalje u povijest nego što se misli. Razvio se od ragbija još davne 1823. godine i od tada njegova popularnost samo raste. Prva profesionalna utakmica odigrana je još 1895. godine u Pennsylvaniji, ali popularnost koju je stekao do danas počinje se razvijati sredinom 20. stoljeća.

Negdje 1960-ih godina uspjeva, po broju gledanosti, prvi puta premašiti do tada najpopularniji sport u Americi, baseball. Kada je jednom počeo stjecati svoju popularnost, nije postojala škola i sveučilište na kojem se ovaj sport nije igrao.

Sveučilišta diljem zemlje počela su ulagati u opremu, terene, treninge i nuditi školarine svojim sportašim, da bi danas imali svoje vlastite stadione koji primaju i preko 100.000 gledatelja i zauzeli treće mjesto po gledanosti kod Amerikanaca. Kada se spominje gledanost američkog nogometa, Super Bowlu nema pramca.

Veliko finale NFL-a, Super Bowl, danas prati preko 100 milijuna ljudi preko malih ekrana. Poznat kao nasilan sport s velikim brojem ne lakih ozlijeđa, pravila su se mijenjala kroz povijest kako bi omogućila igračima što bolju zaštitu i manji broj ozlijeđa.

Uz pravila tu je bila i zaštitna oprema za igrače koja svojom kvalitetom napreduje iz dana u dan. Materijali od kojih se izrađuje oprema prolaze razna testiranja na udarce, povlačenja, temperature i pritiske i sigurno će se vremenom još unaprijediti.

Svoje početke u Hrvatskoj američki nogomet zapisuje 2005. godine. Klubovi dolaze iz šest gradova i ima ih petnaest. Nisu svi zavoljeli američki nogomet u njegovom izvornom obliku te se tako neki klubovi odlučuju na bez kontaktnu verziju američkog nogometa, "flag football".

Čak i klubovi koji su htjeli igrati američki nogomet u Hrvatskoj, shvatili su da su uvjeti loši i teški pa su morali financirati iz vlastitih izvora, a donacije su skupljali i od građana. Danas u "flag footballu" Hrvatska ima i svoju reprezentaciju na koju su jako ponosni.

Nadam se da će se igrači izboriti i za američki nogomet da ima bolje uvjete. Kada bi gradovi osigurali svojim klubovima američkog nogometa terene za treninge i utakmice, financijski pomogli ili se samo malo više angažirali za ovaj sport i on bi se razvio na puno većoj razini.

Ima mnogo zainteresiranih za ovaj sport u Hrvatskoj, ali kako su uvjeti loši, dolazi do brzog odustajanja i američki nogomet u Hrvatskoj na taj način samo stagnira.

Šteta bi bila “dignuti ruke“ od razvoja ovoga sporta, jer on nudi izvrstan razvoj svih motoričkih sposobnosti, psihičke stabilnosti i timskog rada. Nadam se da će i drugi prepoznati kvalitetu ovog sporta, a ne samo vidjeti nasilje u njemu, pa da se razvije na jednoj puno višoj razini nego što je sada.

9. LITERATURA

1. G. Marić (2015.) Razlike u razini kondicijske pripremljenosti američkih i europskih igrača američkog nogometa (diplomski rad)
2. <http://arhiva.nacional.hr/clanak/125681/americki-nogomet-sve-popularniji-u-hrvatskoj> skinuto s mreže 4. rujna 2017.
3. <http://hsan.hr/kalendar-natjecanja-2015-hrvatska-flag-football-liga-hffl/> skinuto s mreže 5. rujna 2017.
4. <http://hsan.hr/reprezentacija-republike-hrvatske-u-americkom-nogometu/> skinuto s mreže 5. rujna 2017.
5. <http://www.collegechoice.net/rankings/best-football-schools/> skinuto s mreže 2. rujna 2017.
6. <http://slobodnifilozofski.com/2014/07/zoran-veselinovic-americki-koledz-spor.html> skinuto s mreže 6. rujna 2017.
7. <http://studentski.hr/vijesti/na-danasnji-dan/nevjerojatne-cinjenice-koje-dokazuju-da-su-amerikanci-ludi-za-svojim-nogometom> skinuto s mreže 3. rujna 2017.
8. <https://www.vecernji.hr/sport/super-bowl-najvazniji-dan-u-godini-za-marketinsku-industriju-1147075> skinuto s mreže 3. rujna 2017.
9. <https://www.vecernji.hr/sport/americki-hrvat-bill-belichick-rekorder-sa-pet-osvojenih-super-bowla-1147574> skinuto s mreže 3. rujna 2017.
10. http://www.novilist.hr/Sport/Ostali-sportovi/Bio-je-to-vjerojatno-najludi-Super-Bowl-u-povijesti-Patriotsi-slavili-nakon-nevjerojatnog-preokreta?meta_refresh=true skinuto s mreže 4. rujna 2017.
11. <http://www.zagrebancija.com/zagreb-raiders-mladi-klub-s-velikim-ambicijama/> skinuto s mreže 4. rujna 2017.
12. Wikipedia (2017.) College_footbal/early_games skinuto s mreže 1. rujna 2017.
https://en.wikipedia.org/wiki/College_football#Early_games
13. Wikipedia (2017.) Super_Bowl s mreže skinuto 1. rujna 2017.
https://hr.wikipedia.org/wiki/Super_Bowl
14. Wikipedia (2017.) EFAF_Cup skinuto s mreže 1. rujna 2017.
https://en.wikipedia.org/wiki/EFAF_Cup
15. Wikipedia (2017.) National_Football_League/struktura_sezone skinuto s mreže 2. rujna 2017.
https://hr.wikipedia.org/wiki/National_Football_League#Struktura_sezone

16. Wikipedia (2016.) Američki_nogomet/Klubovi_u_Hrvatskoj skinuto s mreže 3. rujna 2017.
https://hr.wikipedia.org/wiki/Ameri%C4%8Dki_nogomet#Klubovi_u_Hrvatskoj
17. Wikipedia (2017.) Protective_equipment_in_gridiron_football skinuto s mreže 5. rujna 2017.
https://en.wikipedia.org/wiki/Protective_equipment_in_gridiron_football
18. Wikipedia (2016.) Američki_nogomet skinuto s mreže 29. kolovoza 2017.
https://hr.wikipedia.org/wiki/Ameri%C4%8Dki_nogomet
19. <http://www.nfl-fans-serbia.com/t575-americki-fudbal-za-svakoga-i-sve-pravila> skinuto s mreže 3. rujna 2017.